
Legepanelet fornyes og utvides

LEGELIVET

HELENE SELJENES DALUM

helene.seljenes.dalum@lefo.no

Helene Seljenes Dalum er forsker ved Legeforskningsinstituttet.

ERLEND HEM

Erlend Hem er instituttsjef ved Legeforskningsinstituttet og professor ved Universitetet i Oslo.

Legepanelet er et tilfeldig utvalg av yrkesaktive norske leger, som jevnlig har besvart en spørreundersøkelse siden 1994. Nå er panelet utvidet til 2 700 leger.

De fleste leger i Norge har det bra, og de har både initiativ og muligheter til å si ifra når det trengs (1, 2). Dette er godt dokumentert gjennom mange studier fra Legeforskningsinstituttet. Spørreskjemaet som brukes i Legepanelet, består av både faste og nye spørsmål. De faste spørsmålene tar blant annet for seg jobbtilfredshet og arbeidstid (3).

I studiene kan vi se at den tidligere jevne økningen i jobbtilfredshet blant leger flatet ut for deretter å snu omkring 2010. De hittil siste publiserte målingene viste en signifikant nedgang i jobbtilfredshet blant både allmennleger og sykehusleger (4). Vi følger utviklingen nøye.

«De hittil siste publiserte målingene viste en signifikant nedgang i jobbtilfredshet blant både allmennleger og sykehusleger»

Leger jobber relativt mange timer i uken. Fra 2016 til 2019 var det flere grupper av leger som rapporterte at de jobbet mer enn 48 timer per uke. Det er i strid med EUs arbeidstidsdirektiv. Grensen er satt for å ivareta helse og trygghet for arbeidstakerne og for å forbedre helse og sikkerhet på arbeidet. Å følge endringer i arbeidstid er viktig for både pasientbehandling og legenes helse (5).

Vi undersøker også legers synspunkter på for eksempel styring og organisering av helsetjenesten, moralske og etiske utfordringer og hvordan leger kan bidra til å redusere sosial ulikhet i helse. I en undersøkelse foretatt under koronapandemien, stilte vi blant annet spørsmål om hvordan leger balanserer plikten til å behandle pasienter med smittefarlig sykdom mot plikten til å ivareta sin egen og familiens helse (6). 60 % av deltakerne mente i stor eller noen grad at leger har plikt til å eksponere seg for smitte når det trengs for å behandle pasienter. Eldre leger mente i større grad enn yngre at man hadde plikt til å utsette seg for smitte. Vi har i flere studier sett at yngre og eldre leger har ulike oppfatninger, som kan oppsummeres med at eldre leger i større grad rapporterer at de *er* leger, mens de yngre *jobber som* leger (7).

Lav svarprosent er et økende problem i spørreundersøkelser. Men i Legepanelet har responsraten vært stabilt høy på over 70 %. Gjentatte målinger gir gode muligheter for longitudinelle, prospektive studier, noe som er en unik datakilde, også i internasjonal sammenheng (1, 2).

Når leger pensjoneres, går de ut av panelet. I 2023 rekrutterte vi nesten 1 500 nye medlemmer til panelet, som nå består av ca. 2 700 leger. Utvalget er representativt med henblikk på kjønn, alder og arbeidssted. Vi er svært takknemlige for at så mange nye leger ønsker å bidra til forskningen. Tusen takk!

I 2024 er det klart for en ny spørreskjemaundersøkelse. I år spør vi blant annet om legenes holdninger til dødshjelp. Vi undersøker også om leger opplever at de har mulighet til å si fra om ting som ikke fungerer på jobben, og hvilke etiske dilemmaer de møter. Et annet aktuelt tema er om leger ønsker å skifte arbeidssted fra offentlig til privat sektor, eller omvendt, og hvilke faktorer som i tilfelle spiller inn på dette.

LITTERATUR

1. Aasland OG. Tretti års legeforskning. *Michael* 2022; 19: 264–89.
2. Hem E. 30 års forskning om leger. *Tidsskr Nor Legeforen* 2022; 142. doi: 10.4045/tidsskr.22.0631. [CrossRef]
3. Rosta J. Mange leger jobber mer enn før. *Tidsskr Nor Legeforen* 2023; 143. doi: 10.4045/tidsskr.23.0440. [CrossRef]
4. Rosta J, Aasland OG, Nylenna M. Changes in job satisfaction among doctors in Norway from 2010 to 2017: a study based on repeated surveys. *BMJ Open* 2019; 9: e027891. [PubMed][CrossRef]
5. Rø KI. Smitteplikten. *Tidsskr Nor Legeforen* 2023; 143. doi: 10.4045/tidsskr.23.0182. [CrossRef]
6. Rosta J, Rø KI. Changes in weekly working hours, proportion of doctors with hours above the limitations of European Working Time Directive (EWTD) and time spent on direct patient care for doctors in Norway from 2016 to 2019: a study based on repeated surveys. *BMJ Open* 2023; 13: e069331. [PubMed][CrossRef]
7. Hertzberg TK. En jobb å leve med? En kvalitativ og kvantitativ studie blant norske leger om hvordan ønsket om å være en god lege utfordrer balansen mellom jobb og

hjem. Doktoravhandling. Oslo: Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, 2017.
<http://urn.nb.no/URN:NBN:no-64456> Lest 1.2.2024.

Publisert: 26. februar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0033
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.